FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ĊIVILI

IMĦALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM il-Ħamis, 12 ta' Lulju, 2018

Kawża Nru. 54

Rik. Nru. 176/17JRM

Albert **CASSAR**

vs

ENEMALTA CORPORATION u b'degriet tal-5 ta' Mejju, 2017, Engineering Resources Ltd assumiet l-atti tal-kawża

Il-Qorti:

Rat ir-Rikors Maħluf imressaq fl-24 ta' Frar, 2017, li bih u għar-raġunijiet hemm imsemmija, l-attur jitlob lil din il-Qorti (a) ssib li d-deċiżjoni meħuda mill-kumpannija mħarrka fis-26 ta' April, 2016, li biha l-attur ma ngħatax d-differenza dovuta lilu fil-paga bejn is-sena 2010 u Diċembru 2013, hija *ultra vires,* billi saret bi ksur tal-prinċipji tal-ġustizzja naturali; (b) tħassar l-istess deċiżjoni; u (ċ) tordna li l-kumpannija mħarrka tħallsu kull ammont dovut lilu mill-2010 sal-2013 li ma kienx tħallas kif mistħoqq u kif ukoll d-danni mġarrba

minnu minħabba ksur min-naħa tal-istess kumpannija skond l-artikolu 469A(b)(i)(ii) tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta. Talab ukoll l-ispejjeż;

Rat id-degriet tagħha tat-28 ta' Frar, 2017[1], li bih ordnat in-notifika lill-kumpannija mħarrka u tat direttivi lill-attur dwar it-tressiq tal-provi min-naħa tiegħu;

Rat it-Tweġiba Maħlufa mressqa mill-kumpannija mħarrka fis-27 ta' Marzu, 2017, li biha laqgħet għall-azzjoni attriċi billi, b'mod preliminari, qalet li (a) hija mhix '*awtorita`pubblika*' kif imfissra fl-artikolu 469A tal-Kap. 12 għaliex mhix stabbilita b'liġi; (b) din il-Qorti m'għandhiex jedd tissindika dan l-ilment billi l-kwestjoni mertu ta' din il-kawża ma taqax taħt it-tifsira ta' "*egħmil amministrattiv*" skond l-artikolu 469A(2), liema definizzjoni teskludi xi ħaġa li ssir bl-għan ta' organiżżazzjoni jew amministrazzjoni interna fi ħdan l-istess awtorita`pubblika; (ċ) din il-Qorti m'għandhiex setgħa tisma' din il-kawża billi l-mertu ta' din il-kwestjoni jaqa' fil-kompetenza tat-Tribunal Industrijali kif imfisser fil-Kap. 452; (d) din il-kawża taqa' taħt l-ambitu tal-artikolu 27 tal-Kap. 452; (e) d-disposizzjoniiet tal-Artikolu 469A ma japplikawx meta l-mod ta' kontestazzjoni jew il-ksib ta' rimedju dwar xi att amministrattiv jiġi provdut dwaru f'xi liġi oħra. Fil-mertu, laqgħet billi ċaħdet ix-xiljiet miġjuba kontra tagħha u tgħid li l-attur ma ġarrab ebda diskriminazzjoni u lanqas xi dannu;

Rat id-degriet tagħha tal-5 ta' Mejju, 2017[2], li bih u fuq talba magħmula mill-kumpannija mħarrka fis-27 ta' Marzu, 2017[3], awtorizzat lill-kumpannija mħarrka tassumi l-atti tal-kawża minflok il-Korporazzjoni Enemalta;

Rat id-degriet tagħha tal-25 ta' Mejju, 2017[4], li bih ordnat li qabel kull ħaġa oħra ssir trattazzjoni tal-ewwel erba' eċċezzjonijiet preliminari mressqa mill-kumpannija mħarrka, kif ukoll għaddiet għall-ħatra tal-Avukat Maria Dolores Gauċi bħala Assistent Ġudizzjarju sabiex tisma' l-prova marbuta mal-imsemmija eċċezzjonijiet preliminari;

Rat id-degriet tagħha tal-15 ta' Marzu, 2018[5], li bih ħalliet il-kawża għat-trattazzjoni ta' l-ewwel erba' eċċezzjonijiet preliminari;

Semgħet it-trattazzjoni tal-avukati tal-partijiet (reġistrata)[6];

Rat l-atti tal-kawża;

[1] Paġġ. 19 – 20 tal-proċess
[2] Paġ. 32 tal-proċess
[3] Paġ. 28 tal-proċess
[4] Paġ. 45 tal-proċess
[5] Paġ. 225 tal-proċess
[6] Paġ. 226 tal-proċess

Rat id-degriet tagħha tal-24 ta' Mejju, 2018, li bih ħalliet il-kawża għal-lum għas-sentenza dwar l-imsemmija eċċezzjonijiet preliminari;

Ikkonsidrat:

Illi din hija azzjoni ta' stħarriġ ġudizzjarju ta' deċizjoni mogħtija mill-kumpannija mħarrka f'ittra tagħha tas-26 ta' Awwissu, 2016, li biha għarrfet lill-attur li ma kinitx qiegħda tilqa' lment li huwa kien ressaq magħha fl-2013 biex tħallsu l-ammonti li kien jitħallas anqas mis-salarju li kien jistħoqqlu jirċievi sa mill-2010. L-attur jgħid li, wara ħafna taħbit, ingħata żieda fis-salarju tiegħu b'seħħ mis-sena 2014, iżda ġie mċaħħad miż-żidiet li kienu dovuti lilu bejn is-sena 2010 u Diċembru, 2013, jiġifieri minn meta ħa l-kariga uffiċjali ta' Suprintendent tal-Avjazzjoni fi ħdan il-Korporazzjoni mħarrka. Huwa jitlob li l-Qorti tħassar id-deċiżjoni meħuda fil-konfront tiegħu u jingħata dak li hu dovut mis-salarju li nżammlu, magħduda d-danni li ġarrab matul is-snin minħabba l-aġir tal-Korporazzjoni mħarrka;

Illi għal din l-azzjoni, il-kumpannija mħarrka tilqa' b'eċċezzjonijiet kemm preliminari kif ukoll fil-mertu. Illi bħala eċċezzjonijiet preliminari, qalet li l-artikolu 469A tal-Kap ma jgħoddx għaliha billi hija ma tikkwalifikax bħala '*awtorita` pubblika*' kif imfissra fl-artikolu 469A tal-Kap. 12 għaliex mhix imwaqqfa b'liġi; illi l-Qorti m'għandhiex jedd tissindika din il-kawża billi l-kwestjoni ma taqax taħt fit-tifsira ta' "*egħmil amministrattiv*" skond l-artikolu 469A(2), liema tifsira teskludi xi ħaġa li ssir bl-għan ta' organiżżazzjoni jew amministrazzjoni interna fi ħdan awtorita`pubblika; li l-Qorti m'għandhiex is-setgħa tisma' din il-kawża billi l-mertu ta' din il-kwestjoni jaqa' fil-kompetenza tat-Tribunal Industrijali mfisser fil-Kap. 452 u minħabba l-artikolu 27 tal-istess Kap. 452; u li, ladarba l-mod ta' kontestazzjoni jew il-ksib ta' rimedju dwar xi att amministrattiv jiġi provdut dwaru f'liġi oħra, l-attur ma jistax jinqeda b'azzjoni taħt l-artikolu 469A. Fil-mertu, laqgħet billi ċaħdet ix-xiljiet miġjuba kontra tagħha u tgħid li l-attur la ġarrab diskriminazzjoni u lanqas ebda dannu;

Illi s-sentenza ta' llum qiegħda tingħata dwar l-ewwel erba' eċċezzjonijiet preliminari;

Illi għal dak li jirrigwarda <u>l-fatti rilevanti għall-eċċezzjonijiet preliminari li joħorġu mill-atti</u> jirriżulta li l-attur ilu jaħdem mal-Korporazzjoni Enemalta (qabel Enemalta) sa mis-sena 1980. Fis-sena 2008[7] ħa l-kariga ta' *designate* Suprintendent ta' l-Avjazzjoni, u fis-sena 2010[8] ħa l-kariga uffiċjali ta'

[7] Dok. "F" f'paġ. 17 tal-proċess
[8] Dok. "F1" f'paġ. 18 tal-proċess

Suprintendent ta' l-Avjazzjoni mal-Enemalta. Is-salarju ta' Suprintendent ta' l-Avjazzjoni kien marbut ma' skala sebgħa (7);

Illi fl-2008 saret ri-organizzazzjoni tal-ħaddiema fi ħdan il-Korporazzjoni li kellha impatt fuq is-salarji tagħhom, b'dan li s-salarji telgħu 'il fuq f'qies mal-iskali. Imma s-salarju mħallas lill-attur ma nbidilx. Dan jidher li ġara minħabba li l-ftehim kollettiv milħuq bejn l-Korporazzjoni Enemalta (Korporazzjoni) u t-Taqsima Kimika u Enerġija tal-General Workers' Union f'Mejju 2008[9], kien ikopri biss impjegati f'dan is-settur li jaqgħu taħt l-iskala tmintax (18) sa skala sitta (6). F'dak iż-żmien, l-attur kien meqjus fi skala ħamsa (5), liema skala ma kinitx koperta bi ftehim kollettiv[10];

Illi, minħabba f'hekk u sa mill-2010, l-attur ressaq diversi ilmenti waħdu jew permezz tal-Union li kienet tirrappreżentah[11];

Illi minkejja li kien hemm ċaqlieq ieħor fl-organiżżazzjoni tal-ħaddiema tul is-snin[12], is-salarju li kien jaqla' l-attur baqa' l-istess[13];

Illi b'seħħ mill-25 ta' Awwissu, 2014, il-Korporazzjoni ġiet amalgamata fil-kumpannija Enemalta p.l.c. (minn issa 'l hemm imsejħa "il-kumpannija") b'dan li filwaqt li l-Korporazzjoni waqfet teżisti, il-kumpannija bdiet titqies bħala l-kumpannija li qed takkwista[14]. Għar-rigward l-impjegati tal-Korporazzjoni, il-persuni mpjegati mal-Korporazzjoni qabel id-dħul fis-seħħ tal-Kap. 536, ġew trasferiti u saru mpjegati ta' Engineering Resources Ltd (minn issa 'l hemm imsejħa "ERL")[15];

Illi f'Novembru 2014[16], l-attur kien mgħarraf li s-salarju tiegħu kien ser ikun marbut ma' skala 5 b'seħħ mit-30 ta' Awwissu, 2014. Din id-deċiżjoni ġiet riveduta mill-management tal-ERL, u s-salarju tal-attur ġie marbut mal-imsemmija skala 5 b'seħħ mill-1 ta' Jannar, 2014[17]. L-attur saħaq li jitħallas id-differenza fis-salarju u jew fl-*increments* bejn is-sena 2010 u Diċembru 2013, iżda l-management ta' ERL b'deċiżjoni tas-26 ta' Awwissu, 2016[18], ċaħadlu t-talba[19];

Illi fl-24 ta' Frar, 2017, l-attur fetaħ din il-kawża;

---

[9] Dok. "CA1" f'paġġ. 158 – 220 tal-proċess
[10] Ara x-xhieda ta' Patrick Gauċi f'paġ. 93 tal-proċess
[11] Dok. "B" sa Dok. "C" f'paġġ. 7 sa paġ. 14 tal-proċess
[12] Ara *Side Agreement between Engineering Resources Ltd and the General Workers' Union* f'paġġ. 124 – 7 tal-proċess
[13] Ara affidavit tal-attur f'paġġ. 38 – 9 tal-proċess
[14] Ara Art. 3(3) tal-Kap. 536
[15] Ara Art. 4(1) tal-Kap. 536
[16] Dok. "AA" f'paġ. 153 tal-proċess
[17] Dok. "AB" f'paġ. 154 tal-proċess. Ara wkoll Dol. "JL" f' paġ. 131 sa paġ. 135 tal-proċess
[18] Dok. "D" f'paġ. 15 tal-proċess
[19] Ara x-xhieda ta' Redent Balzan f'paġġ. 48 – 9 tal-proċess. Ara wkoll Dok. "PG1" f'paġġ. 58 – 74 tal-proċess

Illi dwar il-konsiderazzjonijiet legali marbuta mal-eċċezzjonijiet taħt eżami, irid jingħad li dawn huma kollha maħsuba li jżommu lill-Qorti milli tqis fil-mertu l-azzjoni tal-attur għal raġuni jew għal oħra. L-ewwel waħda hi li d-deċiżjoni li ħadet ERL ma tikkostitwix "*egħmil amministrattiv*" kif mifhum u mfisser skond it-tifsira mogħtija fl-artikolu 469A, iżda l-ilment tal-attur jikkostitwixxi kwestjoni ta' organiżżazzjoni interna fi ħdan l-istess kumpannija. It-tieni waħda hi li ERL mhix "*awtorita`pubblika*" u għalhekk ma tgħoddx għaliha azzjoni ta' stħarriġ ġudizzjarju bħal dik li fetaħ l-attur, għaliex bħala kumpannija ma twaqqfitx b'liġi. It-tielet waħda hi li l-kwestjoni mertu ta' din il-kawża taqa' fis-setgħa tat-Tribunal Industrijali (minn issa 'l hemm imsejjaħ "it-Tribunal"). Ir-raba' waħda hi li, ladarba l-attur kellu rimedju effettiv quddiem it-Tribunal, azzjoni taħt l-Artikolu 469A ma tgħoddx għalih;

Illi l-Qorti sejra tibda biex tqis **it-tieni, t-tielet u r-raba' eċċezzjonijiet preliminari**. Dawn l-eċċezzjonijiet huma mibnija fuq id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 469A(4) tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta li jgħid li l-azzjoni ta' stħarriġ ġudizzjarju maħsuba f'dak l-artikolu ma tistax issir meta l-mod ta' kontestazzjoni jew ta' ksib ta' rimedju dwar xi att amministrattiv partikolari quddiem qorti jew tribunal jiġi provdut dwaru f'xi liġi oħra;

Illi l-artikolu 469A(4) huwa eċċezzjoni għar-regola li l-Qrati għandhom ġurisdizzjoni. Għalhekk, jeħtieġ li tali sub-artikolu jitfisser f'sens dejjaq kemm jista' jkun biex ma jġibx fix-xejn l-għan li għalih il-leġislatur daħħal din l-għamla ta' azzjoni reviżorja fil-proċedura lokali. Kif diġa` ngħad mill-Qrati tagħna, l-esklużjoni tal-ġurisdizzjoni tal-Qrati li jistħarrġu għemil amministrattiv għandha tkun ġustifikata biss jekk il-Qorti tkun sodisfatta li, fil-prattika, persuna kellha rimedju fejjiedi u xieraq disponibbli għaliha u hija naqset li tirrikorri għalih bla raġuni tajba[20] ;

Illi l-Qorti tifhem li biex il-ġurisdizzjoni tal-Qorti li tistħarreġ għemil amministrattiv titneħħa, ir-rimedju taħt xi liġi oħra mogħti lill-persuna mġarrba b'dak l-għemil irid ikun rimedju xieraq u, fuq kollox, effikaċi[21] . Irid jintwera wkoll li l-persuna ma nqdietx bir-rimedju l-ieħor b'mod kapriċċuż, f'liema każ ma jkunx xieraq li, minħabba n-nuqqas tagħha, mbagħad iddur għall-kenn tal-azzjoni ta' stħarriġ ġudizzjarju taħt l-artikolu 469A. Bilkemm għandu għalfejn jiżdied jingħad li jaqa' fuq il-parti li tallega li kien hemm rimedju ieħor disponibbli għall-persuna mġarrba biex tipprova kif imiss li tassew kien hemm rimedju effettiv u li l-persuna naqset bla raġuni tajba li tinqeda bih;

---

[20] App. Ċiv. **6.5.1998** fil-kawża fl-ismijiet ***Bunker Fuel Oil Company Ltd. vs Paul Gauċi et*** (mhix pubblikata) u App. Ċiv. **5.10.2001** fil-kawża fl-ismijiet ***Cauchi vs Chairman Awtorita`tal-Ippjanar*** (Kollez. Vol: **LXXXV.ii.943**)
[21] P.A. PS **28.1.2004** fil-kawża fl-ismijiet ***Joseph Muscat et vs Chairman tal-Awtorita`tad-Djar et*** (konfermata mill-Qorti tal-Appell fl-**24.6.2011**)

Illi ma għandux ikun hemm dubju li fejn rimedju alternattiv taħt xi liġi speċjali ma jkunx disponibbli għal xi persuna mhux bi ħtija tagħha jew lil hinn mill-kontroll tagħha, ma jkunx xieraq li lil dik il-persuna jitneħħielha l-jedd li titlob lill-Qorti tistħarreġ l-egħmil amministrattiv li minnu tilminta li ġarrbet xi ħsara jew preġudizzju[22];

Illi għalhekk il-Qorti ser tgħaddi biex tqis jekk hux minnu jew le li l-attur kellu rimedju tajjeb u effettiv taħt id-dispożizzjonijiet ta' liġi l-oħra u jekk naqasx bla raġuni tajba li jinqeda bih;

Illi l-ERL tgħid li l-mertu tal-kawża kif riflessa fit-tielet talba u r-raġunijiet marbuta magħha, huwa dwar ħlas ta' xogħol ta' valur ugwali li jaqa' taħt l-ambitu ta' l-artikolu 27 tal-Kap 452 tal-Liġijiet ta' Malta, u li tali lment għandu jiġi mistħarreġ mit-Tribunal li għandu s-setgħa esklussiva li jiddeċiedi kwestjonijiet bħal każ tallum[23];

Illi skond il-liġi, kull persuna li tallega li l-prinċipal ikun kiser, jew li l-kondizzjonijiet tal-impieg ikunu jiksru d-dispożizzjonijiet tal-artikoli 27, fost oħrajn, tista', fi żmien erba' xhur mill-ksur allegat, tippreżenta ilment quddiem it-Tribunal u t-Tribunal għandu jisma' dak l-ilment u jwettaq dawk l-investigazzjonijiet li jqis xierqa[24]. L-artikolu 27 jagħti d-dritt lil kull impjegat fl-istess klassi ta' impieg, għall-istess rata ta' ħlas għal xogħol ta' valur indaqs;

Illi wara li rat it-talbiet ta' l-attur fir-rikors promotur u l-premessi li jwasslu għalihom, il-Qorti tasal għall-fehma li l-eċċezzjonijiet huma mistħoqqa. L-ilment ta' l-attur huwa marbut mal-fatt li impjegati oħra fl-istess klassi jew kategorija bħalu, anke jekk f'karigi inferjuri għalih, ġew aġevolati minn żieda fil-pagi minħabba tibdil fl-iskala li kienu jaqgħu taħtha, filwaqt li hu baqa' fl-istess skala u għaldaqstant ma setax javvanza u b'konsegwenza li tilef dħul finanzjarju ma' medda ta' snin. Mix-xhieda u dokumenti mressqa fil-proċess jirriżulta li din kienet dovuta għall-fatt li l-ftehim kollettiv bejn l-Korporazzjoni u t-Taqsima relattiva li kienet tirrappreżenta 'l-ħaddiema ma kienx ikopri l-iskala li taħtha kien jaqa' l-attur;

Illi l-liġi li tirregola impiegi u relazzjonijiet industrijali, tagħti tifsira għal x'jitqies bħala klassi ta' impieg. *""klassi" meta wżata fil-kuntest ta' grupp jew ta' kategorija ta' impjegati, għandha tinftiehem għall-gruppi jew kategoriji elenkati fi ftehim kollettiv: Iżda fejn ma jkun hemm l-ebda ftehim kollettiv, jew fejn ftehim kollettiv ma jipprovdix għal gruppi jew kategoriji ta' impjegati,*

[22] P.A. GV **29.3.2004** fil-kawża fl-ismijiet ***Dr. Philip Galea et vs Tigne' Development Co. Ltd. et***
[23] Ara art. 75(1)(b) tal-Kap 452
[24] Art. 30 tal-Kap. 452 tal-Liġijiet ta' Malta

allura għandha tinftiehem għax-xogħol magħmul jew mistenni li jsir indipendentement mit-titolu jew l-isem mogħti lill-kariga"[25];

Illi minkejja li l-attur ma hux kopert fil-ftehim kollettiv, bil-liġi xorta għandu l-jedd għall-istess rata ta' rimunerazzjoni għal xogħol ta' valur ugwali, u kemm-il darba huwa ġie mċaħħad minnha, l-ilment tiegħu kellu u messu tressaq quddiem it-Tribunal kif jipprovdi l-artikolu 30 tal-istess liġi;

Illi minħabba li l-liġi tagħti lit-Tribunal ġurisdizzjoni esklussiva f'ċerti każijiet (u l-ilment tal-attur jidher li jaqa' taħt wieħed minnhom) biex jisma' ilmenti marbuta ma' impjeg, dawn il-Qrati waqfu milli jiddeċiedu kwestjonijiet marbuta ma' talbiet dwar kundizzjonijiet ta' impieg[26]. F'dan ir-rigward l-ilment tal-attur jaqa' sewwasew taħt materja li l-liġi espressament tgħid li jmissu jkun mistħarreġ mit-Tribunal, u għalhekk is-setgħa ta' din il-Qorti li tqis l-istess ilment – imqar jekk miġjub quddiemha fis-sura ta' azzjoni għal stħarriġ amministrattiv – tittieħed minnha favur l-istess Tribunal[27]. Minbarra dan, is-setgħa mogħtija lit-Tribunal li jisma' u jistħarreġ ilment bħalma huwa dak tal-attur f'din il-kawża tibqa' ħajja sakemm il-kawża tad-diskriminazzjoni li minnha jilminta (minħabba li azzjoni taħt l-artikolu 27 tal-Kap 452 taqa' taħt waħda mill-azzjonijiet kontra d-diskriminazzjoni fuq il-post tax-xogħol) tibqa' teżisti[28];

Illi fid-dawl ta' dawn il-kunsiderazzjonijiet, il-Qorti hija tal-fehma li l-attur kellu rimedju xieraq u effettiv taħt id-dispożizzjonijiet ta' liġi oħra biex jindirizza l-ilment tiegħu u jinqeda bih;

Illi ladarba l-Qorti waslet għal din il-fehma u ma tistax tkompli tisma' din il-kawża, ma tarax il-ħtieġa li tgħaddi biex tqis ukoll l-ewwel eċċezzjoni preliminari, ukoll għaliex dik l-eċċezzjoni ma xxellef bl-ebda mod is-siwi tal-eċċezzjonijiet preliminari l-oħrajn;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi l-kawża billi:

Tilqa' t-tieni, it-tielet u r-raba' eċċezzjonijiet preliminari bħala mistħoqqa fil-fatt u fid-dritt, u ssib li din il-Qorti ma għandhiex is-setgħa li tisma' l-kawża miġjuba quddiemha mill-attur minħabba li l-ilment tigħu jaqa' fis-setgħa ta' tribunal ieħor u minħabba li rimedju seta' jinkiseb skond liġi oħra mill-istess attur u mhux f'azzjoni ta' stħarriġ ġudizzjarju;

---

[25] Art. 2 tal-Kap. 452

[26] Ara per eżempju Kumm. **25.11.1988** fil-kawża fl-ismijiet ***Fenech Paċe vs Bondin noe et*** (Kollez. Vol: **LXXII.iv.838**), App. Ċiv. **5.10.2001** fil-kawża fl-ismijiet ***Avukat Dr. Carmelo Chircop vs Awtorita`Marittima ta' Malta***

[27] Ara App. Ċiv. **11.11.2011** fil-kawża fl-ismijiet ***Karmenu Vella vs General Workers' Union***

[28] App. Inf. PS **28.1.2008** fil-kawża fl-ismijiet ***Grezzju Azzopardi vs Public Broadcasting Services Limited***

Tiċħad it-talbiet attriċi; u

Tordna li l**-ispejjeż tal-kawża** jitħallsu mill-attur.

Moqrija

Onor. Joseph R. Micallef LL.D.
Imħallef

12 ta' Lulju, 2018

Geraldine Rickard
Deputat Reġistratur

12 ta' Lulju, 2018